

Yttrande från Folkhögskolornas studeranderättsliga råd

Bakgrund

Tio deltagare vid Birka folkhögskola (deltagarskyddsombud, representanter för skolans kursråd respektive den aktuella linjens studentkår), har den 24 maj 2021 anmält skolan till Folkhögskolornas studeranderättsliga råd (FSR). Anmälarna menar att skolan brustit i hanteringen av en krissituation. Syftet med anmälan till FSR är att skolan ska bemöta deltagare på ett bättre sätt om något liknande sker i framtiden.

Under läsåret 2019/2020 hade en lärare en sexuell relation med en deltagare. Media skrev om händelserna i juni 2020 och det inträffade skapade oro bland deltagare på skolan. När höstterminen 2020 började hade skolan inte informerat deltagarna om det som hänt. Efter att artiklar spridits på skolan hade biträdande rektor ett möte med deltagarna på den aktuella linjen. På mötet uppfattade anmälarna att skolledningen tog ställning till fördel för läraren. Även vid ett möte som en mindre grupp deltagare hade med rektor upplevde deltagarna att deras perspektiv inte togs på allvar. Anmälarna är kritiska till att ledningen inte ser situationen som ett strukturellt problem utan som en enstaka olycklig incident.

Deltagarna beskriver att följande åtgärder vidtogs i detta skede: En fokusgrupp av deltagare som skulle kommunicera deltagarnas tankar utsågs och höll regelbundna möten med ledningen. En ny arbetsrutin kring fall där det uppstår en relation mellan deltagare och personal samt ett tillägg i värdegrunden togs fram. Den aktuella linjens studentkår samt kursrådet tog del av förslag till nya rutiner och tillägget i värdegrunden och gav synpunkter. Anmälarna menar dock att de inte fick svar på om deras synpunkter beaktats. De nya dokumenten började gälla i mitten av februari 2021. Ett internt arbete med skolans personal om professionellt förhållningssätt genomfördes också. Anmälarna menar att de trots frågor inte fått information om vad det arbetet innebar eller har resulterat i.

Deltagarna har fört fram att de önskar få information om hur skolan ska arbeta för att försäkra sig om deltagarnas trygghet i krissituationer samt i pedagogiska och sociala sammanhang med läraren, men de uppfattar inte att skolan svarat på detta. Anmälarna efterfrågar en ökad kommunikation mellan ledning och deltagare. De för fram att det ofta har varit representanter för deltagarna som fått dela information från möten med skolrepresentanter till alla studerande. Anmälarna menar vidare att deltagarna genomgående fått lite gehör för den oro och otrygghet som de upplever på skolan.

Av skolans underlag framgår att läraren inte undervisade eller var omdömessättande för deltagaren. Läraren fick en skriftlig tillrättavisning som markering mot den olämpliga relationen samt brottet mot skolans alkohol- och drogpolicy. Hen fick även flytta ut från sin lägenhet som låg på skolans område, men fick jobba kvar som lärare. Skolan ordnade alternativa lektionerna för de deltagare som inte ville gå på lärarens lektioner. Den region som är huvudman för folkhögskolan gjorde under höstterminen 2019 en internutredning där de undersökte skolans hantering av situationen. Skolan uppger att de efter utredningen initierat flera processer som utvecklat skolan: diskussioner i personalen om professionellt förhållningssätt till deltagarna, en handlingsplan vid svåra situationer och ett ökat fokus på skolans kursråd och deltagarnas delaktighet. Den aktuella linjens studentkår skickar den 8 april 2021 ett klagomål till regionen om hur skolan har hanterat situationen och svar kom från styrelsen den 17 maj 2021. Styrelsen angav i svaret att skolan hanterat situationen med stöd av studeranderätten.

Av skolans studeranderättsliga standard framgår att deltagare som är missnöjda med något på skolan i först hand ska vända sig till skolans rektor och därefter till skolans styrelse.

I skolans handlingsplan vid svåra situationer anges rutiner för hantering av när en medarbetare har någon form av relation med en deltagare som gör att förtroende, saklighet och opartiskhet rubbas. Rektor ska enligt reglerna bedöma situationen och besluta om lämpliga åtgärder för att säkerställa kvaliteten på undervisningen: till exempel gruppbyte, schemaändring, kuratorsstöd, etcetera.

I skolans alkohol- och drogpolicy anges att skolan är mycket mån om att skolmiljön skall vara fri från alkohol och droger. Vidare står att en drogfri miljö bidrar till att skapa studie- och arbetsro samt skapar en trygghet på skolan och dess internat.

Anmälarna har beretts tillfälle att kommentera skolans underlag och har inte inkommit med synpunkter.

Bedömning

FSR utreder om aktuellt ärende hanterats i enlighet med folkhögskolans regelverk. FSR konstaterar att skolans personal har en långtgående skyldighet att agera etiskt korrekt, både mot den enskilde deltagaren och mot gruppen deltagare. Folkhögskolans pedagogik bygger på social samvaro och ett nära samarbete mellan deltagare och lärare. Relationen mellan deltagare och lärare är dock inte jämlik utan lärarna har ett maktövertag, vilket de behöver vara medvetna om och ta ansvar för i möte med deltagare. Det gäller oavsett om relationen är mellan deltagaren och hans undervisande lärare eller en lärare från en annan linje, och det gäller även om deltagaren är myndig.

Skolan har efter det inträffade tagit fram en handlingsplan vid svåra situationer. FSR framhåller att konsekvenserna när en lärare har en sexuell relation med en deltagare blir mer långtgående än vad skolans dokument ger uttryck för. I det aktuella fallet blev en konsekvens att många deltagare upplevde oro och otrygghet i folkhögskolemiljön. FSR framhåller att hela folkhögskolan är en pedagogisk miljö där deltagarnas trygghet är grundläggande. FSR framhåller också vikten av att skolans internat utgör en trygg boendemiljö.

Anmälarna har upplevt att skolan inte har tagit deras oro på allvar och att skolan brustit i information till deltagarna. Det handlar bland annat om att information om det inträffade kom först efter att situationen uppmärksammats i media, att deltagarrepresentanter fått föra vidare skolans information till övriga deltagare samt att skolan inte återkopplat gällande deltagarnas synpunkter på reviderade rutindokument. Även om det finns begränsningar i vad som kan sägas i ett känsligt ärende är det tydligt att deltagarna upplevt det inträffade som en allmän kris som skolan borde hanterat bättre. FSR är kritiskt till att skolan inte har gett tydlig information till deltagarna samt haft en närmre dialog med dem. Rådet ser dock positivt på att skolan efter det inträffade har ett ökat fokus på kursråd och deltagarinflytande. FSR vill lyfta fram värdet av det stora engagemang som deltagarna på skolan har visat och ser att det är positivt att deltagarna har organiserat sig i skolråd, linjeråd och andra sammanslutningar där de aktivt arbetat för deltagares rättigheter.

Rekommendationer

FSR rekommenderar Birka folkhögskola att

- ha en tydlig ordning för att snabbt hantera krissituationer, och
- förbättra rutinerna för hur skolan för dialog med och informerar deltagarna i syfte att säkerställa trygghet på folkhögskolan.

Detta yttrande har beslutats av Anna Medin (ordförande), Anders A Aronsson (RIO), Lars Persson (SKR) samt Lars-Håkan Bild och Erik Isaksson (studeranderepresentanter). Föredragande har varit Anna Göthner (Folkbildningsrådet).

För Folkhögskolornas studeranderättsliga råd

Anna Medin

Anna Göthner